

„Stajerc“ izhaja vsaki
peki, datiran z dnevom
naslednje nedelje.

Naročnina velja za Av-
strijo: za celo leto
10 kron, za pol in četrt
5 kron; za Ogr-
sko 4 K 50 vin, za celo
leto; za Nemčijo stane
celo leto 5 kron, za
četrtino pa 6 kron;
za drugo inozemstvo se
prijavi naročnino z ozi-
rom na visokost pošte.
Naročnino je plačati
naprej. Posamezne
številke se prodajajo po 6 v.
Uredništvo in upravn-
stvo se nahajata v
Ljubljani, gledališko po-
stopje števil. 3.

Dopisi dobrodošli in se
sprejemajo zastonj, ali
rokopise se ne vrača.
Uredniški zaključek je
vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo
ni odgovorno. Cena
oznanil (inseratov) je
za celo stran K 64, za
1/2 strani K 32, za 1/4
strani K 16, za 1/8
strani K 8, za 1/16
strani K 4, za 1/32
strani K 2, za 1/64
strani K 1. — Pri več-
kratnem oznanilu se
cena primerno zniža.

Stev. 30.

V Ptuj v nedeljo dne 23. julija 1911.

XII. letnik.

Današnja številka ima zopet 2 strani pri-
loge in šteje torej skupaj 10 strani ter več slik.

Cenjeni naročniki!

8.1. julijem pričelo je zopet novo polletje
in opozarjamo z naročnino zaostale cenjene na-
ročnike na to dejstvo. Vsakdo, kdor je z naroč-
nino na dolgu, naj jo blagovoli čimprej porav-
na, kajti tudi mi imamo svoje obveznosti in
prijaznosti. Naročnina je tako majhna, da se pač
ne more izgovarjati, da mu pride preveč.
Nasprotno pa mora vsakdo priznati, da je

„Stajerc“

cenjenjši, največji in najboljši slovenski tednik.

Mi ostanemo tudi vedno na svojem stališču
in nimamo drugega cilja nego: koristiti našemu
kmetstvu v gospodarskem in vsakem drugem
smislu. Zatorej pa:

„Stajerc“ mora biti v vsaki napredni
hiši!

Uredništvo in uprava „Stajerca“.

Toča in nevihta.

Sedanjí dnevi z grozovito svojo vročino
povzročili so zopet velike nevihte, ki so nam
prinesle tudi „šibo božjo“ točo. Iz raznih strani
so dobili poročila, ki jih zamoremo le nakratko
omemri. Letina je v splošnem prav lepo kazala
in je bilo pričakovati, da se kmetstvo ljudstvo
na nekaj opomore. Krme je hvala Bogu dovolj
in boprav je ravno takrat dež nagajal, so jo
tudi vendar dobro spravili. Ali toča, ta strašna
kazena nature, grozi in grozi. Vbogo kmetstvo
ljudstvo! V naslednem objavimo nam došla po-
ročila:

V Haložah je toča nepričakovano hudo
razsajala. Sodi se, da je polovica vino-
gradov uničenih. Najbolj prizadete so sledeče
vine: St. Vid-Pobrež, sv. Trojica, sv.
Barbara in Leskovec. Toča je padala v
tudi nevihti in je bila grozno debela. Ljudstvo
je popolnoma obupano in gleda s solznimi očmi
na uničene gorice.

O toči v Haložah se nam še poroča:
Nevihta je bila naravnost vesoljnemu potopu
podobna. Grozdja se je lahko kar v škafih iz
kakov nabiralo. Tudi za ljudi, ki nimajo pri-
stana sami izgube, je pretresljivo opazovati ne-
uspešno vinogradnika, ki mu je nevihta vse
vzela. Nevihta ni prinesla le točo; tudi
voda je napravila jako veliko škodo na življenju
ljudi in živine ter na poslopih in drevju. Sadno
drevo je v nekaterih krajih popolnoma uničeno
in je velikanska škoda tudi na gozdovih opaziti.
Strokovnjaki cenijo škodo na več stotiso-
tov kron. S slamo kritimi hišami je vihar
drveč vzela. Kako grozovit je bil vihar, dokazuje
dejstvo, da je mnogo velikih dreves s koreni-
nami iz zemlje iztrgal. Prebivalstvo je v hudem
obupu in si ne more pomagati.

Naš Ornig na delu. Vrli naš Ornig
je vedno prvi, ki zna in hoče za prebivalstvo
nastopati. Kot deželnozbornski poslanec in okrajni

načelnik odpeljal se je takoj v Gradec k c. kr.
namestniku, od katerega je zahteval hitro in
izdatno pomoč prizadetemu pre-
bivalstvu. Namestnik je takoj okrajnemu
glavarstvu v Ptuj brzojavil, da naj pusti nare-
jeno škodo oceniti. Tudi je namestnik obljubil,
da bo prihodnje dni enkrat sam v Halože
prišel in si škodo ogledal. Prvaški poslanci se
veda spijo za pečjo, — o Ozmeču in Brenciču
in Mešku ni nič slišati, ker jim je ljudski bla-
gor deveta briga. Našemu Ornigu pa, ki ne
pozna zámude, ki je vedno na svojem mestu,
grè vsa hvala nesrečnega prebivalstva!

Iz Ptujske gore se nam piše: Tu-
kajšnemu posestniku J. Osenjak v Podložu je
strela ubila oba konja, ko se je iz njive proti
domu hotel peljati. Kobili sta bili 3 in 4 let
stari in 2000 K vredni. Ponesrečeni si je mnogo
let prizadeval, da mu je bilo mogoče uničeno
žival izgojiti, sedaj pa mu element v eni se-
kundí vsa nado in tako rekoč vso premoženje
vzame. Ker je ponesrečen res skrbljiv gospo-
dar, kateri še ima razen te nezgode druga bre-
mena, se tem potkom prosi, da bi mu z združe-
nimi močmi kolikor je mogoče pomagali. „Sta-
jerc“ radovoljno dare sprejme, naj še bo tak
mali, in se jih bo v prihodnjih številkah izkazalo.

V Savinjski dolini je toča v petek
popoldne tudi strahovito divjala. V Žalcu, Dobri-
vesi in drugih občinah je koruza popolnoma
uničena. Tudi hmelj je hudo trpel. Upati pa je,
da se bode hmelj vendar še izboljšal. Radovedni
smo, je-li bode novi poslanec dr. Korošec za
vbogo prizadete kmete kaj dosegel.

V Gradcu je pretekli petek divjala veli-
kanska nevihta; padala je tudi debela toča.
Ena oseba je bila od strele ubita, 3 pa ranjene.
— Tudi pretekli torek je bila v Gradcu grozna
toča, ki je jako veliko škodo napravila. Mnogo
ptice in en vol je bil ubit. Eno osebo je kap
vsled razburjenja zadela. Škode je mnogo.

Ali si se že naročil na
„Stajerc“?

kmetski koledar za 1912?

Izšel bode ta splošno priljubljeni koledar zopet
pravočasno. Gledali bodemo, da mu ostane vse-
bina enako bogata, kakor vsa dosedanja leta.
Obsegal bode celo vrsto velekoristnih gospodar-
skih člankov, lepih povesti, podučnih notic,
krasnih slik itd. Cena mu bode pa edna-
ka ostala, namreč 60 vinarjev, s pošt-
nino pa 70 vinarjev. Tudi velja i letos do-
ločba, da dobi vsakdo en koledar zastonj,
kdor jih naroči deset.

Inzerente

opozarjamo istotako ob tej priliki, naj nam za
koledar namenjene inzerate čimprej vpsoljejo.

== Vsi na delo za naš koledar! ==

Politični pregled.

Državni zbor je bil torej 17. t. m. zopet
otvoren in vsa javna pozornost se obrača na
cesarski Dunaj. Dosedanje seje so imele seveda
le formalni značaj in se v splošnem še ne more
ničesar glede političnega položaja reči. Prvo sejo
je pričel novi ministerski predsednik s tem, da
je prosil najstarejšega poslanca dr. Fuchsa;
naj ta kot starostni predsednik sejo otvori in
vodi. Dr. Fuchs je to v kratkih besedah storil
in je potem zaklical vladarju „hoch“ — kar so
poslanci z velikim navdušenjem sprejeli; edino
socialni demokratje, Schönererjanci in češki radi-
kalci se tega klica niso udeležili. Predsednik je
imenoval potem zapisnikarje. Naposled so novo
izvoljeni poslanci storili obljubo: Svečanostna
seja je bila dan pozneje, ko je cesar prečital
prestolni govor. Kar se tiče prestolnega govora,
ki je vedno izjava novega ministerstva, bil je
stvaren in miren in je našel vsa tista vpraša-
nja, ki so zdaj najbolj pereča (vojaške reforme,
češko-nemška sprava, socialne, bančne postave
itd.). Cesar je popolnoma krepek in čil, tako da
je s tem svojim nastopom ovrgel vsa poročila o
njegovem slabem zdravstvenem stanju. Poslanci
so cesarja z velikim navdušenjem pozdravljali.
O nadaljnjih sejah državne zbornice bodedo na-
kratko vsaki teden poročali, da bodedo cenjeni
čitatelji zamogli delovanje „ljudskih zastopnikov“
opazovati.

O militarizmu in njegovih neznosnih bre-
menah se je že mnogo pisalo in govorilo. Res
je, da stane velikansko oboroženje vojaštva in
mornarice tisoče milijonov kron, ki jih mora
ljudstvo s krvavimi svojimi davki plačevati. Ali
nekaj je tudi resničnega na tem, da je milita-
rizem ravno neobhodno potrebno zlo. Vsi poiz-
kusi splošnega razoroženja so se doslej izjalo-
vili in posamezne države konkurirajo tako rekoč
v tem, katera bode imela boljšo in večjo armado.
Avstrija bi torej v vsakem oziru zaostala in se
v velikansko nevarnost podala, ako bi znižala
svojo armado. Sploh bi se Avstrija brez popolne
armade stalno ne mogla držati med velevlasti
v Evropi. Zaradi tega so se trezno misleči dr-
žavljeni že tako rekoč navadili na velikanska
bremena, katerega nam nalaga militarizem. V
tem pa smo si vendar vsi edini, da se je treba
odločno boriti proti izrastkom in prenapetostim
militarizma. Tako se zdaj n. pr. v vojni upravi
„študira“ vprašanje, je-li ne bi se dalo zopet
pri naših vojakih vpeljati beli „waffenrock“. To
bi bil pač višek neumnosti, ki bi seveda zopet
velikanske svote denarja koštal. Poleg tega je
beli „waffenrock“ skrajno nepraktičen in pomeni
pravo trpinčenje vojakov. Armada vendar ni
samo za paradó takaj, temveč v prvi vrsti za
resni boj. Mi nimamo prav nobenega interesa
na temu, da bi bili vojaki kakor „gigerli“. Za
potrebne vojaške troške se izda dovolj denarja;
nepotrebnih pa ne maramo. Po našem mnenju
bi bilo veliko bolj pametno, da bi se odpravilo
tisto težko pritljajo, ki jo mora vojak seboj no-
siti. Japonci niso imeli nobenih težkih turnistrov
in so znali vendar zmagati. Na vsak način se
bodedo morali poslanci zato brigati, da ne po-
stane armada igračka v rokah gotovih oseb, ki

ne vedo, kako težko nosi delavno ljudstvo vedno večja bremena militarizma!

Duhovniški poslanci. V prejšnjem državnem zboru bilo je 23 duhovnikov-poslancev. To število se je pri zadnjih volitvah na 12 znižalo.

Socialni demokratje so tvorili v prejšnji državni zbornici eno samo združeno stranko. Zdaj pa so se razcepili po narodnostih in imajo petoro klubov. S tem je politična moč socialne demokracije postala jako omejena.

Brihtna vlada. Neki inženir naše vojne mornarice iznašel je pred nekaj časom pripravo, ki daje podmorskim čolnim trikrat večjo hitrost nego je dosedanja. Ponudil je svojo iznajdbo naši vladi, ali ta je ni hotela kupiti. Mož je šel in prodal svojo iznajdbo angleški vladi, ki mu je dala zanjo 1½ milijona kron. Zdaj pa kupila je naša vlada na Angleškem dva taka čolna. So pač brihtne glavice pri nas...

Dopisi.

Ptujska okolica. Iz poročil od sv. Urbana pri Ptujju je znano tudi v okolici Ptujja, da je tisti mašetar in pijani Grozl celi pot proti Spuhlji kričal „živijo Podjenčič“. Tam v Spuhlji je šel na mizo in prerokoval, pridgoval in hvalil vse Brenčiče. Potem je lahko, da so si ga natakariji zapomnili in da je potem tudi moral plačati, kolikor je spil in snedel. Takaj v okolici Ptujja pa smo bolj brihtni; mi pa smo šli, da bi tam iz tistega polovnjaka pili, ki je bil za „Siegesfeier“ pripravljen. Meso bi tudi jedli zastonj. Ko bi prišel mesar, da bi nam zaklal, bi mi že prase zunaj spekli na drogi, kakor cigani. Na tem je toliko znano in resnično, da od praseta nismo jedli, pač pa smo zastonj vino pili, ker mi nismo šli v Spuhlje Brenčiča hvalit, ampak pit in jest. Zato smo bili bolj tihi in v strani da nas natakariji niso poznali. Toliko na tem ni lepo, da je tisti pijani Grozl Brenčiča proklinjal, mi zastonj pili in da se Brenčič ni upal tistega polovnjaka vina nam dati zastonj spiti. To je bila prva svečanost; če bo več enakih tedaj bo že lepa.

Ptujska okolica. Moram Vam, gosp. urednik, nekaj naznaniti; so sicer sanje, vendar zanimive in strašne ob jednom. Mogoče boste stavili v loterijo, zadeli boste brez dvoma terno, približno tako kak Brenčič ob volitvah. Imel sem te-le sanje: Korošci, Benkovič in Brenčiči pregnali so habsburško dinastijo iz Avstrije. Na spraznjen prestol posadili so — mislite Karagorgjeviča? Ne! Brenčiča. Kako se je to zgodilo nisem videl, pač pa sem videl, da je sedel Brenčič na prestolu podobnem klopem v Latermanovem dreveredu v Ljubljani. Na levisi mu je sedel Benkovič, na desnici Korošec. Dvorjani (med njimi

vsa politikujoča duhovščina ptujsko-ormoškega okraja), poklanjali so se mu ravno kot svojemu novemu vladarju. Čudno je bilo videti, kako sta si namežikovala Benkovič in Korošec, ko se mu je kdo poklonil. Seveda Brenčič je obljubil vsakemu srečno in dolgo življenje, podal vsakemu roko v znamenje naklonjenosti, v tem trenutku sta mu pa kazala Benkovič in Korošec osle za hrptom. Duhovniki so zamižali, da jim ni ušel smeh, le kmetje so opravili vse te ceremonije resno in spoštljivo. To je trpelo precej dolgo. Na posebni mizici ležal je neki čudni potni prt (Schneuztüchel), katerega si pa, če si natančneje pogledal, spoznal tudi za šolsko odpustnico, na platno pisano, seveda brez pečata in podpisa. (Opom. Brenčič še šolske odpustnice dobil ni, ker ljudsko-šolski dolžnosti ni zadostil kakor sem iz zanesljivih virov zvedel.) Napredoval je v posameznih predmetih jako dobro, le vera in nrvnost je bila komaj zadostna. — Seveda zbog tolikih audienc, postalo je Brenčiču silno vroče in že mu je mislil obrisati nekdo pot z imenovanim robcem ali odpustnico, ni pa tega pripustil Korošec, ker ta prt je le zato, da bojo brisali Brenčiču ne pot ampak — oči. Spet so si duhovniki namežikovali in nasmehavali ter meli roke, Urbančani in Vurberžani pa kričali „živijo“, medtem ko so mu kranjske punčke pahljale od zadaj z velikimi pahljačami — politiko v glavo. Da je bilo videti, da je Korošec pravi regent-vladar, vendar se je tudi on slednjič poklonil tako „pro forma“ Brenčiču. Ta pa si ni mogel kaj, da bi ne objel svojega jeroba in kutarja Korošca in tako ga je stiskal brezkončno na svoja klerikalna prsa, prav na ista prsa in na isti klopi kot je nekdaj stiskal kranjske Šiškarice. Ko je bilo končno teh poklonov konec, vprašal je Brenčič Korošca, Benkoviča in župnike z Velike Nedelje, Stoperc, Marka, Vurberga, kaplana od sv. Urbana itd., kako bi se maščeval nad tistimi, ki niso njega volili, ker sedaj kot vladar jih vendar lahko kaznuje. Pomežiknili so si duhovniki in Korošec je predlagal, naj napravijo jednake sodnije kot so bile nekdaj inkvizicije. Zamojdelj, rekel je Brenčič, naj se tudi ta sod od zdaj inkvizicija imenuje. (Pomislite moj strah, ker tudi jaz ga nisem volil). Vsa duhovščina in pažeti so zaklicali „živijo“ v znamenje, da je predlog sprejet. V trenutku postavili so inkvizitorje, ti so potegnili z žepa cele pole, popisanih onih ki niso volili Brenčiča. Med inkvizitorji spovedal sem Grozla, Miha Horvat, Hamerška od sv. Urbana, organista, župana z Vurberga in veliko drugih. Ti so nas zgrabili in vlekli na gromado, v tem ko se je Korošec peklensko smejal, tulili smo drugi od strahu in groze, in v tem sem se zbudil. Tresel sem se od groze in premišljeval te strašne sanje, pomi-

ril sem se le, ko sem se spomnil, da tudi papež Inocenc VIII ni dolgo užival sladkosti inkvizicije, da je prvi inkvizitor prior „de Torkemada“ leta 1478 umrl, in da je cesar Jožef II. ktenj menda ni bil liberalec, zadnjemu inkvizitorju vrata zavil. Obžaloval sem le, da že človek ljubelega Friderika pl. Spee od leta 1635 ni med živimi. — To so bile grozne sanje!

Cirkovce pri Pragerskem. Ker se naš kaplan še zmiraj repenči po Brenčičevi zmagi, mu ni bilo vendar enkrat dokazati, zakaj vera ni. Tudi njegovi podložniki so zelo všeč, ker so mu dan ožje volitve vrgli Plojevo zastavo iz Krupevega trna. Namreč bosonožni čiški Boštjan, visokoglavi Krupec sta se spustila kakor besno po zraku brez klobukov proti na cesti stojeci. Goljatu; ker se je razburjeni Krupec zareht nad g. Goljatom: Ako ne odstranite tega list iz drevesa, ne pridem nikdar več v vašo stilo! Čeravno hodi Krupec na svoj krigeljski samo k Brečičevemu prijatelju g. Matijeku. Nesejo hitro lestvo, a bila je prekratka. Zašl pol ure je že trgal z aklem neki tesarski učeni a zastava še ni hotela pasti. Posljejo po zidarskega pomočnika, ta je komaj z veliko strgal iz drevesa to Brenčičevo nadlogo. Glej! Deinčov Anza si je pa le zaslužil toliko, da je v jesen svinjo kupil za kolino; repe in korpa pa ima tak sam dosti, da jo lahko pita. Namreč po dnevi je sam hodil z Brenčičevimi listi. Šikolah in jih popal po hišah. Seveda so ga takoj obmetali z blatom, da so morale ubog ženske zmiraj beliti. Zorko je pa hodil po drugih vaseh, ker si v Šikole ni več upal. Od ponočnega straha pa sta hodila oba skupaj in hujskala ljudi po krmah. Med potjo sta se pa morebiti zaletela h kakšni deklini, ker komaj ob polnoči prišla domov. V Cirkovcah po dnevi g. Beranič trsje vezal in lestvo na pozabil stati; ali še te lestve nista mogla dva ponočnjaka pri miru pustiti. Naš Anna naj bil raje doma pri svoji mladi ženki, pa kaj mara za to, ker mu je za Zorko bila za celo svinjo obljubil, pa še tu pa tam sta spila kak literček. Saj naš Zorko ima denar, penez, da lahko da našemu Anzetu kaj za p. Tudi Franc Baklan, ki namerava postati Anzšvoger, se je zelo potezoval za to stvar. Namreč ko je šel na dan ožje volitve od svoje ljubke je med potjo raztrgal vse Plojeve liste iz ravno tako se je zgodilo prejšnjo nedeljo zjutraj Čaj mrcina, še kaj več ti bomo očitali, ker ne bodeš miroval! Morebiti je tudi on dobil Zorketa kakšni groš. Zorketa pa tudi vprašali ako mu ni znan pregovor, ki se pravi: naj pomete pred svojim pragom poprej ko pred drugega.

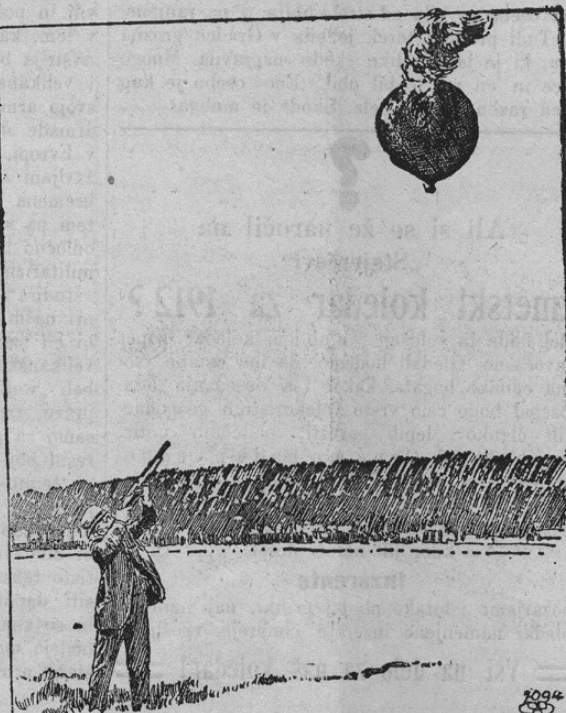
Sv. Barbara v Haložah. Gorečnost naš g. župnika Vogrina za cerkvene reči je velika. Zmanjkali so mu namreč plaščeki, s katerimi se kelih pokrivajo; sedaj dolži farane te plaščeki in je obljubil dne 16./VII. raz prižnice tistim 10 kron nagrade, kateri izda dotičnega plašček. Ali pa mogoče ne zna, kdo je odgovoren za cerkvene reči, in katere osebe imajo ključ za zakristije? Radovedni ste, kdo je dal v „Narodni list“ in v „Štajerca“ kleparskega učenca Osveta, kateri bi bil lahko čez zvonikovo razkrito steno noter padel pri podružnici sv. Katarine, medtem ko ste ga Vi zunaj okoli cerkvice iskali, mogoče on v koruznici v cerkvi nahajal. Počasi ga Vi z vašim g. kaplanom Berkom in namreč večne maše za dotičnika, da ne bode v tej svečeni cerkvi v kuruznici oslabil. Namreč pa tudi kaplanu Berku ali Verku, da naj v najmanjšem podrepih kupi ručjake za tiste, ki najarje, katere izda za lepe kikle da bodo njih svoje neumne butice nosili, ko bodo v tiral za Brenčelja...

Kaplan se z Tončkoj v noč sprejema. Denar za lepe kikle daja. Dopisnika od svet. Florjan. Ne vidi Brezovski kaplan. Na nosu mu je muha stala. In Jurčina opazovala. Kako on modro se drži. Drugače vrat bi zlomil si...

Iz pota. Ljubi „Štajerc“! Jaz sem malo na somerfriši bil, morem tudi tebi o nekaj povedat, kaj se v nekih krajih dogodi. Antonski fajmošter je šou z no fe...

Nova iznajdba za boj v zraku.

Neverjetno je skoraj, kako napreduje človeški um. V zadnjih letih se je zlasti zrakoplovstvo razvilo in poleg navadnih balonov izumili so že najrazličnejše mašine in letalne stroje. Seveda imajo te velikanske iznajdbe tudi glede vojske odločilni pomen. Lahko se reče, da bodejo prihodnje vojske povsem druge lice imele nego dosedanje. Balone in letalne stroje se ne bode v vojski le za rekognosciranje rabilo, marveč tudi že za napad. Ali človeški duh je napravil že zopet korak naprej in je izumil sredstvo, s katerim bi se v vojskinem času proti zrakoplovom branili. To sredstvo iznašel je inženir Lientz v Grosslichterfeldu pri Berlinu. Iznajdba je posebne vrste kroglja, ki se jo lahko s puško proti balonu ustrelji. Kroglja napravi da eksplodira plin v balonu, nakar seveda balon sam takoj na zemljo pade. Naša slika kaže poizkuse s to novo iznajdbo. Posebno važno je, da se lahko s puško strelja, medtem ko so doslej proti balonom le s kani strelali.

Neueste Erfindung zur Vernichtung von Gasballons